

V Bruseli 2. mája 2023
(OR. en)

8863/23

**Medziinštitucionálny spis:
2023/0079(COD)**

**COMPET 380
IND 202
MI 348
POLCOM 72
WTO 58
RELEX 519
RECH 154
CODEC 739**

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1724 a (EÚ) 2019/1020 – diskusia o smerovaní

Delegáciám v prílohe zasielame poznámku predsedníctva k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1724 a (EÚ) 2019/1020, na účely diskusie o smerovaní na zasadnutí Rady pre konkurencieschopnosť, ktoré sa uskutoční 22. mája 2023.

**Poznámka predsedníctva na účely diskusie o smerovaní k zákonu o kritických surovinách
na zasadnutí Rady pre konkurencieschopnosť 22. mája**

EÚ sa vydala na cestu s cieľom stať sa klimaticky neutrálnou najneskôr do roku 2050. Na dosiahnutie tohto cieľa musí EÚ vyvinúť a produkovať širokú škálu emisne neutrálnych technológií, ktoré si vyžadujú kritické a strategické suroviny. Kritické suroviny a strategické suroviny sú na začiatku mnohých priemyselných dodávateľských reťazcov. Sú potrebné nielen na zelenú a digitálnu transformáciu, ale aj na posilnenie dlhodobej konkurencieschopnosti EÚ a zachovanie našej odolnosti a bezpečnosti. Tieto suroviny sú nevyhnutné aj pre strategické odvetvia, ako je zdravotníctvo, vesmír a obrana. Narušenia dodávateľského reťazca môžu mať závažné nepriaznivé dôsledky pre priemysel a bezpečnosť EÚ a pre dosiahnutie politických cieľov EÚ.

Dopyt po kritických surovinách nebol nikdy vyšší. V dôsledku rozsiahlych celosvetových investícií do čistých technológií, digitálnej transformácie a zvýšených potrieb v oblasti obrany v súvislosti s inváziou Ruska na Ukrajinu sa očakáva, že dopyt v nadchádzajúcich rokoch prudko stúpne. Celkový celosvetový dopyt po nerastných surovinách sa v nasledujúcich 20 rokoch zvýši dvoj- až štvornásobne a dopyt po surovinách súvisiacich s batériami, ako je lítium, sa má zvýšiť až na 42-násobok súčasnej úrovne. Okrem toho sa odhaduje, že dopyt po kovoch vzácnych zemín, ako sú neodým, dysprózium a prazeodým, potrebných na výrobu permanentných magnetov, ktoré sa používajú napríklad vo veterných turbínach a v elektrických vozidlách, sa v období 2020 – 2030 zvýši približne o 250 %.

EÚ je v súčasnosti vo veľkej miere závislá od dovozu kritických surovín. Celosvetová produkcia kritických surovín je vysoko koncentrovaná v niekoľkých krajinách sveta. EÚ je napríklad vo veľkej miere závislá (viac ako 90 %) od Číny, pokiaľ ide o prvky ľahkých vzácnych zemín a prvky ťažkých vzácnych zemín, gálium a horčík. Okrem toho sa 98 % dopytu EÚ po permanentných magnetoch pokrýva dovozom z Číny. EÚ je tiež vo veľkej miere závislá od niekoľkých krajín, pokiaľ ide o spracovanie a rafináciu surovín, napríklad Čína kontroluje 56 % celosvetovej kapacity pre rafinované lítium a 58 % pre rafinovaný mangán, 63 % kobaltu používaného v batériách na svete sa ťaží v Konžskej demokratickej republike a 60 % sa rafinuje v Číne. Južná Afrika zabezpečuje 71 % potrieb EÚ, pokiaľ ide o kovy platinovej skupiny, a Turecko zabezpečuje 98 % dodávok boritanu do EÚ. Niektoré z týchto krajín sa nehlásia k európskym hodnotám ani nerešpektujú európske normy v oblasti životného prostredia, sociálnych vecí a riadenia. To zdôrazňuje potrebu hľadať rôzne formy spolupráce a posilniť obchodné vzťahy EÚ so spoľahlivými partnermi, napríklad prostredníctvom dohôd o voľnom obchode alebo strategických partnerstiev.

Kritické suroviny sa stali prvkom geopolitickej hry, v ktorej musí byť EÚ významným hráčom. Je zrejmé, že je potrebné diverzifikovať zdroje kritických surovín a zaistiť bezpečnosť dodávok s cieľom zabezpečiť prospech priemyslu EÚ a zaručiť, že EÚ bude schopná plniť svoje ciele v oblasti klímy a digitalizácie, ako aj vyhovieť svojim potrebám v oblasti obrany. Na tento účel sa EÚ musí zamerať na diverzifikáciu svojho dovozu, ale aj na posilnenie vlastnej kapacity, pokiaľ ide o ťažbu, spracovanie a recykláciu kritických surovín.

EÚ má veľké ložiská a fungujúce bane, ale aj napriek tomu zohráva pri ťažbe, spracovaní a recyklácii kritických surovín a strategických surovín malú úlohu. Miera recyklácie mnohých surovín je nižšia ako 1 %. EÚ má geologický potenciál, ale Európa je vo všeobecnosti nedostatočne preskúmaná z mnohých dôvodov, pričom jedným z nich je rozsiahle regulačné zaťaženie. Napríklad do členských štátov EÚ smerujú len približne 2 % celosvetových investícií do prieskumu. Ide o oblasť s nevyužitým potenciálom. Od roku 2018 Európska komisia spolu so zástupcami členských štátov (členmi skupiny EÚ pre dodávky surovín) zhromažďuje informácie o projektoch v oblasti kritických surovín. Databáza v súčasnosti obsahuje údaje o zásobách a zdrojoch 26 kritických surovín a siedmich dodatočných surovín z 22 krajín. Hlavnou prekážkou pri iniciovaní ťažobných projektov v EÚ sú zdĺhavé, roztrieštené a nepredvídateľné povoloňacie konania. Investície navyše brzdi nedostatočný prieskum európskych nerastných zdrojov, nesúlads medzi environmentálnou politikou a politikou na podporu investícií, ako aj nízka akceptácia ťažby zo strany verejnosti.

V záujme riešenia týchto otázok a zaistenia bezpečných, diverzifikovaných a udržateľných dodávok kritických surovín do EÚ predložila Európska komisia 16. marca oznámenie a nariadenie o kritických surovinách. Rozmer vonkajšej politiky sa vo veľkej miere rieši v oznámení, zatiaľ čo v nariadení sa riešia otázky súvisiace s vnútorným trhom a priemyselným rozmerom.

Nariadenie o kritických surovinách sa zakladá na štyroch pilieroch. Po prvé, navrhuje sa v ňom, aby sa do rámca nariadenia zahrnul zoznam kritických surovín a zoznam nových strategických surovín, a tým ich kodifikácia v právnych predpisoch. V nariadení sa zároveň navrhujú referenčné hodnoty na zlepšenie kapacít v oblasti ťažby, spracovania a recyklácie kritických surovín v EÚ a na usmernenie úsilia o diverzifikáciu. Po druhé, v nariadení sa navrhujú nové opatrenia na posilnenie európskych kapacít kritických surovín v celom hodnotovom reťazci, ako je napríklad nový rámec na výber a realizáciu strategických projektov, ktoré môžu využívať výhody zjednodušeného udeľovania povolení, a stanovujú sa v ňom vnútroštátne požiadavky na rozvoj prieskumných programov v Európe. Okrem toho sa od členských štátov vyžaduje, aby pre všetky projekty v oblasti kritických surovín zabezpečili jednotné kontaktné miesto na účely udeľovania všetkých príslušných povolení. V nariadení sa na účely zabezpečenia európskych kapacít tiež navrhuje súbor opatrení na zvýšenie miery recyklácie a zhodnocovania kritických surovín. Po tretie, v nariadení sa stanovujú opatrenia na zlepšenie pripravenosti EÚ a zmiernenie rizík spojených s dodávkami. Napokon sa vytvorí spoločná riadiaca štruktúra vo forme rady, ktorá bude poskytovať poradenstvo a koordinovať vykonávanie opatrení stanovených v nariadení a diskutovať o strategických partnerstvách EÚ s tretími krajinami.

Výzvou pre ťažobný priemysel je, že umiestnenie skalných ložísk je výsledkom geologických procesov, a preto ložiská nerastných surovín nie je možné na rozdiel od iných priemyselných činností premiestňovať. Navrhovanie novej bane alebo uskutočňovanie prieskumu je vždy sprevádzané protichodnými záujmami. V nariadení o kritických surovinách je v záujme dosiahnutia jeho cieľov potrebné nájsť správnu rovnováhu medzi rôznymi, niekedy protichodnými záujmami, čím sa umožní zvýšená produkcia v EÚ a zároveň dodržiavanie prísnych environmentálnych štandardov. Zmiernenie akýchkoľvek nepriaznivých vplyvov – environmentálnych alebo sociálnych – je rovnako dôležité pre projekty v tretích krajinách.

Ministri sa vyzývajú, aby si vymenili názory na tieto otázky:

- Sú opatrenia navrhované v nariadení o kritických surovinách dostatočné na dosiahnutie ambície posilniť ťažobnú, spracovateľskú a recyklačnú kapacitu EÚ, ako ju stanovila Komisia?
 - Je v návrhu Komisie zabezpečená správna rovnováha medzi protichodnými záujmami, napríklad medzi environmentálnymi štandardmi a potrebou zvýšenia ťažby, spracovania a recyklácie kritických surovín a strategických surovín v EÚ?
 - Akým spôsobom môžeme zvýšiť spoločenskú akceptáciu ťažby v členských štátoch EÚ?
-